

Ćwiczenia ortograficzne

„ó” i „u”

Opracowała pedagog Halina Burger

Zapamiętaj!

„Ó” piszemy wtedy, gdy w innych formach danego wyrazu lub w wyrazach pokrewnych wymienia się na o, e, a.

Dopisz wyrazy według wzoru i zaznacz wymianę „ó”

lód	-	lody	łódź	-	łódzie
dół		.....	pokój		.....
wóz		.....	dziób		.....
róg		.....	gwoźdź		.....
rów		.....	napój		.....
nóż		.....	strój		.....
rój		.....	chłód		.....
słój		.....	utwór		.....
miód		.....	wschód		.....
stół		.....	samochód		.....
mróz		.....	zbiór		.....

Uzupełnij zdania wyrazami

dziurawa łódź, duża powódź, długi nóż, gruby gwoźdź, długi dziób, gruby lód, duży mróz

1. Na zamarzniętym stawie zrobił się

.....

2. Bocian ma .....

3. .... spowodowana
była ulewnymi deszczami.
4. Nad jeziorem leży.....
5. Na stole leży .....
6. Tato wbija w ścianę .....
7. Zimą na dworze jest .....

Dopisz wyrazy według wzoru i zaznacz wymianę „ó”

mała (e)

duża (e)

kózka

koza

.....

sowa

.....

krowa

.....

łóże

.....

pszczoła

.....

jagoda

.....

głowa

.....

brzoza

.....

noga

Uzupełnij zdania wyrazami

wymówka, pszczołki, brzoźka, główka, ogródka,
kółeczka, łódka, ziółka, kóźka, główkę,

1. .... ma białą korę.

2. Paluszek i ..... to szkolna
.....

3. Małe ..... lecą do ula.

4. Wózek lalki ma małe .....
5. Po jeziorze płynie mała .....
6. Mama zaparzyła .....
7. .... zakradła się do
 ..... i zjadła .....
 kapusty.

Dopisz wyrazy według wzoru i zaznacz wymianę „ó”

wiele

jedna (o)

jagód
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

jagoda
 przygoda
 drogoa
 osoboa
 kooło
 słowo
 pszczoła
 kozoa
 sowoa
 szkoła
 nogoa
 przeszkoda
 nagrodoa
 krowoa

Uzupełnij zdania wyrazami z poprzedniego ćwiczenia

1. Na liście ..... brak jest kilku nazwisk.
2. Mama zebrała w lesie słoń .....
3. Rój ..... opuścił ul.
4. Podczas wakacji Ewa przeżyła wiele .....
5. Kamil bez ..... dotarł do celu.
6. Po pieszej wycieczce długo odczuwał ból .....
7. Na skrzyżowaniu ..... stoi drogowskaz.
8. Na łące pasie się stado .....
10. W konkursie można wygrać wiele .....

Dopisz wyrazy i zaznacz wymianę „ó”

pióro	-	pie <u>r</u> ze
pó <u>l</u>	-	.....
śció <u>ł</u> ka	-	.....
mró <u>w</u> ka	-	.....
pró <u>ch</u> no	-	.....
zbió <u>r</u> ka	-	.....
przyjació <u>ł</u> ka	-	.....
spó <u>d</u> nica	-	.....
bó <u>l</u>	-	.....
só <u>l</u>	-	.....
dwó <u>j</u> ka	-	.....
tró <u>j</u> ka	-	.....
czwó <u>r</u> ka	-	.....
szó <u>s</u> tka	-	.....
sió <u>d</u> emka	-	.....

**Wybierz 10 wyrazów z „ó” z poprzedniego ćwiczenia
i ułóż z nimi zdania**

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....
4. ....
.....
5. ....
.....
6. ....
.....
7. ....
.....
8. ....
.....
9. ....
.....
10. ....
.....

Dopisz czasowniki według wzoru i zaznacz wymianę „ó”

r <u>ó</u> sł	-	ro <u>ś</u> nie
ni <u>ó</u> sł	-	.....
m <u>ó</u> gł	-	.....
wr <u>ó</u> cił	-	.....
zr <u>ó</u> b	-	.....
poł <u>ó</u> ż	-	.....
powt <u>ó</u> rz	-	.....
wł <u>ó</u> kł się	-	.....
zmi <u>ó</u> tł	-	.....
gni <u>ó</u> tł	-	.....
sp <u>ó</u> jrz	-	.....

Uzupełnij zdania wyrazami

powtórzył się, przyniósł, wrócił, zgniótł, umówili się, urósł, wywiózł

1. Marcel nie ..... na czas do domu.
2. Paweł i Janek ..... na spotkanie.
3. Znow ..... ten przykry wypadek.
4. Dozorca ..... śmieci z podwórka.
5. Maciek ..... o pół centymetra.
6. Bartek ..... arkusz bibuły.
7. Rafał ..... zakupy do domu.

Zapamiętaj!
„Ó” piszemy na początku wyrazów:
ów, ówczesny, ósmy, ówdzie

Zapamiętaj!
„Ó” piszemy w zakończeniach wyrazów: -ów, -ówka, -ówna. Na przykład: ptaków, Kraków, koszykówka, Nowakówna.
Wyjątki: zasuwka, skuwka, wsuwka,

Dopisz wyrazy z zakończeniem -ów

jeden

kilka

kot	-	kot <u>ó</u> w
pies	-	.....
chomik	-	.....
dzik	-	.....
zeszyt	-	.....
uczeń	-	.....
długopis	-	.....
piórnik	-	.....
trójkąt	-	.....
guzik	-	.....
lód	-	.....

Uzupełnij zdania wyrazami z zakończeniem –ówka

Łódź z żaglami to .....

Łódź z motorem to .....

Dom leśniczego to .....

Wycieczka w maju to .....

Kartka z widokiem to .....

Gra w siatkę to .....

Gra w kosza to .....

Sprawdzian pisany w klasie to .....

Dokończ zdanie

Córka pana Nowaka to panna .....

Zapamiętaj!

Wyrazy z „ó” niewymiennym

chór	królik	późno	sójka
córka	krótki	próba	stróż
góra	mózg	próżny	tchórz
jaskółka	ogół	przepiórka	wiewiórka
Józef	ogórek	równy	wróbel
kłódka	ołówek	różga	wróżka
kłótnia	plótno	róża	żółw
król	póki	różny	żółty
półka	póty	skóra	źródło

Wybierz 10 wyrazów z „ó” niewymiennym i ułóż zdania

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....
4. ....
.....
5. ....
.....
6. ....
.....
7. ....
.....
8. ....
.....
9. ....
.....
10. ....
.....

„U” piszemy w zakończeniach czasowników -uje, rzeczowników: -un, -unek , -unka, -ulec, -uszek, -uszko, -unia, -usia, -uś, przymiotników -utki,

Odmień czasowniki w czasie teraźniejszym w liczbie pojedynczej i mnogiej według wzoru

rysować

I. pojedyncza

1. ja rysuje
2. ty rysujesz
3. on }
ona } rysuje
ono }

I. mnoga

1. my rysujemy
2. wy rysujecie
3. oni }
one } rysują

pakować

I. pojedyncza

1. ja .....
2. ty .....
3. on }
ona } .....
ono }

I. mnoga

1. my .....
2. wy.....
3. oni }
one } .....

kierować

I. pojedyncza

1. ja .....
2. ty .....
3. on }
   ona } .....
   ono }

I. mnoga

1. my .....
2. wy .....
3. oni }
   one } .....

hamować

I. pojedyncza

1. ja .....
2. ty .....
3. on }
   ona } .....
   ono }

I. mnoga

1. my .....
2. wy .....
3. oni }
   one } .....

budować

I. pojedyncza

1. ja .....
2. ty .....
3. on }
   ona } .....
   ono }

I. mnoga

1. my .....
2. wy .....
3. oni }
   one } .....

Do każdego zakończenia dopisz wyrazy

- un .....
- unek .....
- unka.....
- ulec .....
- uszek .....
- uszko.....
- unia .....
- usia .....
- uś .....
- utki.....

Uzupełnij zdania wyrazami z -uje,-ują, -ulec, -unek

- Policjant (kierować) ..... ruchem ulicznym.
On wskazuje (kierować) ..... ruchu.
Samochody (hamować)..... na zakręcie.
Samochód ma dobry (hamować) .....
- Ratownicy górscy (ratować) ..... turystę.
(Ratować) ..... przyszedł w samą porę.
Ptaki (budować) .....gniazda.
Jako (budować) ..... służą im trawy i piórka.
Mama (podarować) ..... babci
prezent. Ten (podarować) .....
ucieszy babcię.
Krzyś (opiekować się) .....się zimą ptakami.

Uzupełnij „ó” lub „u” w wyrazach

*

K...zyn Pa...liny przewi...zł naszą tr...jkę ł...dką na dr...gi brzeg B...g... . Chcieliśmy odwiedzić koleg...w z klasy sz...stej i si...dmej, kt...rzy w b...kowym lasku blisko rzeki, rozbili ob...z. Zastaliśmy obozowicz...w grających w siatk...wkę. Um...wiliśmy się, że wr...cimy t...taj następnego dnia na wsp...lne ognisko.

*

P...żnym popoł...dniem J...zek z J...rkiem wybrali się w odwiedziny do w...jka, kt...ry mieszka w leśnicz...wce. Jednak go nie zastali. Ciocia powiedziała, że w...jek poszedł na obch...d las... i wr...ci około ...smej. W...jek wr...cił p...nkt...alnie. Przyni...sł ze sobą oswojoną wiewi...rkę i jask...łkę, kt...ra miała skaleczoną n...żkę. Ciocia założyła jask...łce opatr...nek, a chłopcy wyp...ścili ją do ogr...dka koło dom... .

Uzupełnij „ó” lub „u” w wyrazach

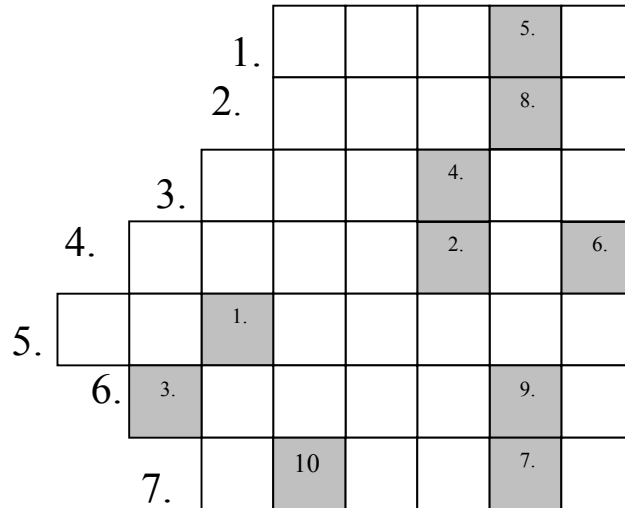
- 1 dziki z kasztan w
- dr ciane ok lary
- sk wka od dł gopisu
- pr ba teatrzyk
- dzi ra w dach
- lok wka do włos w
- zbi r jag d
- s l k chenna
- p źny wiecz r
- r j pszcz ł
- czeń smej klasy
- w r orzech w

Ułóż zdania z wyrazami z poprzedniego ćwiczenia

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....
4. ....
.....
5. ....
.....
6. ....
.....
7. ....
.....
8. ....
.....
9. ....
.....
10. ....
.....

Rozwiąż krzyżówkę

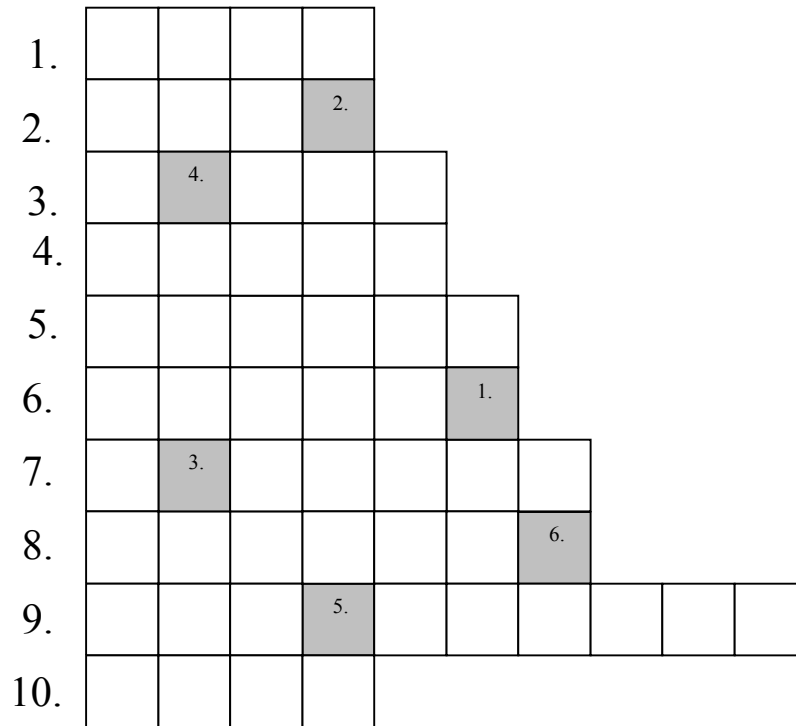

1. Otwierasz nim drzwi.
2. Skóra zwierząt z długą, puszystą sierścią.
3. Zbierasz je nad morzem.
4. Drukuje książki.
5. Dziś, jutro, ...
6. Na nią są nawinięte nici.
7. Kolczasta roślina pustynna i doniczkowa.

Rozwiązanie:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Rozwiąż krzyżówkę

1. Większy od stolika.
2. Pierwsze danie.
3. *Twarz* pieszczotliwie.
4. Brat mamy dla mnie.
5. Na głowie dudka lub papugi.
6. Głośno budzi nas rano.
7. Inaczej sprzeczka, awantura.
8. „Mieszkanie wiewiórki”.
9. Samochód ciężarowy.
10. Pszczeli produkt.

Rozwiązanie:

1.	2.	3.	4.	5.	6.
----	----	----	----	----	----

Literatura:

1. A. Omiecińska, Z. Saduś: „*Ortografia*”
2. M. Kwiecień: „*Uczę się ortografii*”
3. M. Iwanowicz: „*Mistrz ortografii*”
4. A. Kanabrodzka, H. Owczarska, P. Pomianowska: „*W labiryntach ortografii*”

Opracowała pedagog Halina Burger